

KAZIMÍROVI BEZEKOVI

Bratislava 5. januára 1948

Milý Kazo!

Cez Vianoce som sa zišiel v Tatranskej Lomnici s niektorými zamestnancami a funkcionármi visutej železnice Tatranská Lomnica — Lomnický štít, ktorí mi poukazovali na to, že už dávnejšie žiadajú, aby táto železnica ostala síce v kompetencii Povereníctva dopravy, no bola premenená na podnik toho druhu ako je Dunajplavba alebo Letecká spoločnosť, skrátka, aby sa na zamestnancov tejto železnice nevzťahoval štatút železníc.

Uviedli mi rozličné dôvody, o ktorých sa vyslovovať nechcem, pretože ich neviem posúdiť, odporúčam však do Tvojej láskavej pozornosti požiadavku zamestnancov tejto železnice, pretože každý krok, ktorý v prospech ich žiadosti podnikneš, posilní dôveru k nám. Budem Ti povďačný, keď mi napíšeš len toľko, že si im aspoň oznámil, či začneš robiť čosi v ich prospech.

Šťastlivý nový rok Ti praje

Tvoj
L. Novomeský

JUDr. Kazimír Bezek (1908—1952) v čase štúdií v Prahe bol členom skupiny R 10, spolupracoval s davistami, do DAVu písal básne a články. V r. 1946—1949 povereník dopravy.

Ako vari pri každej ceste mimo Bratislavy (aj cez dovolenku) obracali sa na Novomeského rozliční žiadatelia. Nebolo to ináč ani v Tatrách. 27. XII. 1947 mu na Skalnatom plese spomenul riaditeľ tamojšieho observatória dr. Bečvář, že poslal na PŠO žiadosť o prideľenie nejakého konfiškovaného domu v T. Lomnici pre potreby observatória. Povereník 5. I. písomne prosil Sekciu B, „aby sa zasadila o vybavenie žiadosti. Ak by bola potrebná moja intervencia, oznámte mi u koho, ako aj

všetky podrobnosti uvedené v žiadosti správy observatória“.

Už 6. I. oznámil V. Wagner v zastúpení prednostu Sekcie B, že vypracoval koncept spisu pre predsedu Osídľovacieho úradu dr. J. Čecha, lebo to pokladá za najúčinnjší spôsob na vybavenie Bečvářovej žiadosti. Na základe tohto konceptu poslal povereník školstva J. Čechovi list 16. I. Uvádza v ňom o. i., že PŠO už 24. I. 1947 žiadalo Osídľovací úrad o pridelenie vily Sylvana a Rohleder pre Štátne observatórium na ubytovanie zamestnancov, lebo bývajú v katastrofálnych podmienkach. PŠO v dohľadnom čase nemôže pomýšľať na stavbu obytného domu pre nich. Pritom výsledky práce observatória sú známe na celom svete. Prosí ho preto, aby dal príkaz príslušnému odboru na kladné a urýchlené vybavenie žiadosti.

Odpoveď J. Čecha sa nezachovala, ale zrejme nebola kladná, lebo povereník žiada 1. IV. svoj kabinet, aby urgoval žiadosť a 11. IV. opakuje inštrukciu. J. Čech odpovedal na list z 13. IV. až 3. V.: vraj urobil opatrenia na pozitívne vybavenie žiadosti, s Povereníctvom priemyslu a obchodu rokuje formálne o pridelenie Sylvany. Vec sa vybaví do dvoch týždňov. Novomeský má už určité skúsenosti, preto 4. V. píše povereníkovi priemyslu J. Šoltészovi a dôvodí, že ak observatórium vilu nedostane, musia ho zlikvidovať „pre neudržateľné ubytovacie pomery“ (4 rodiny a niekoľko slobodných v 3 miestnostiach). Iba zástupca PPO v príslušnej komisii by mohol vec ohroziť, preto mu má dať príkaz. „aby nezdvihol námietky proti pridelu“.

Novomeský 20. V. oznamuje sekcii B PŠO, že J. Šoltész vydal žiadaný príkaz a treba už len s prednostom odboru PPO dohovoríť spôsob pridelenia niektorej vily pre observatórium. 2. VI. však dr. Bečvář opäť urguje konfiškát. lebo zamestnanci po piatich rokoch vo výške 1800 m potrebujú byty v nižšej polohe zo zdravotných príčin. Povereník ho 4. VI. potešuje správou, že PPO pridelo observatóriu vilu Sylvanu „a tým sa vyriešil najpálčivejší problém tamojšieho osadenstva“. Bečvář ďakuje 12. VI., ale pripomína, že Sylvana má iba dva byty a potrebný je aj ďalší konfiškát. Pozýva povereníka na návštevu.

Napriek radostnej správe sa problém zďaleka nevyriešil, ako vidieť z listu Novomeského povereníkovi vnútra D. Okálimu z 21. VII. 1948. Prosí v ňom priateľa a kolegu, aby zakročil vo veci uvoľnenia pridelenej vily, lebo Sylvana je obývaná. Má vyzvať príslušný národný výbor, aby byty pre observatórium uvoľnil. Okáli až 7. IX.

na základe prípisu Národného výboru obce Vysoké Tatry oznámil, že v Sylvane bývajú rodiny národného správcu vily a zamestnanca poštového úradu. Novomeský 14. IX. ďakuje za správu a sarkasticky podotýka, že „naozaj som na mená a zamestnanie obyvateľov spomenutej vily zvedavý nebol. Ostatne, keby o toto bolo išlo, dám sa opýtať domovníka a nebudem obťažovať povereníka vnútra“. Opätovne ho prosí, aby sa „vrátil k veci“ a vyšiel v ústrety potrebám observatória na Skalnatom plese. „Naši zamestnanci tam vykonávajú prácu takmer nadľudskú, neobyčajne záslužnú, medzinárodne uznávanú; treba, aby sme im vychádzali čo najviac v ústrety.“

Okáli poslal do Tatier Novomeského žiadosť 17. IX. s poznámkou, aby uvoľnili byty do 15 dní. Povereník vnútra si však neporadil s podriadenými. 9. XI. oznámil povereníkovi školstva, že „doterajších nájomníkov sa nepodarilo dobrovoľne primäť na uvoľnenie vily“, lebo nemajú náhradné byty. Súkromných bytov je „mizivý počet a do rekreačných stredísk a hotelov ich nemožno prideliť. Ráč to vziať na vedomie s tým, že budeš asi musieť postupovať podľa zákona“. O pokračovaní niet v archíve zmienky.